

## ANALISIA



## Faxismoaren beldur barik



**Urko Apaolaza Avila**

@urkoapaolaza

ARGAZKIA: ÁLVARO MONGE / EL PERIÓDICO

*No tinc por* atera zitzaion eztarritik Bartzelonan herritar bati. Deiadarra sentimendu askoren katalizatzaile izateaz gain, bizi dugun garai nahasien isla ere bada. Polanyik arrazoi ote? Merkatu librearen eta sistema kapitalistaren ezinarekin, pixkanaka badoaz ideia baztertzailak leku egiten, badator berriz ere piztia, faxismoa.

AEBetako Charlottesvillen supremazistekin jazotako agerian utzi du zenbat aurpegi izan ditzakeen. Milaka lagun KKK eta neonaziekin batera argi-zuziak piztuta *Blood and soil* oihukatzen, 30eko hamarkadako billura hitleriarra bailitza. Virginia-ko herritar askoren erantzuna berehalakoa izan da; baina Heather Hayler aktibista antifaxistaren hilketaren aurrean Trumpek Unite the Right korrante ultraeskuindarra-rikiko izandako jarrera epelak erakusten du haren eragina norainokoa den. Arrazismo konfederatua goraiatzatzen duten 1.500 monumentu daude Estatu Batuetan, hau hasi besterik ez da egin.

Bartzelonan, sarraski jihadistaren ostean Falangeak eta beste hainbat talde ultrak "Europaren islamizazioaren kontra" elkarretaratu nahi izan zuten; mugimendu antifaxistak *No Passaran* esan zuen ozen eta ez zion utzi piztiari bere hatzaparrak hirian paratzen: "Ez gaituzte beldurtuko, ez gaituzte bananduko, ez diegu utziko askatasun gehiago kentzen", zioen Endavant erakunde politikoak.

Euskal Herrian ere erreakzio xenofobo eta faxistak –txanpon beraren bi alde-ugaritu dira aspaldion. Fiteron hiru marrokoar egurtu zituzten erradikal islamofoboek; Gasteizen eta Oionen meskiten eta sinboloen kontrako pintadak azaldu dira; Bilboko Artxandan gerran hildakoak oroitzeko monumentuari eraso dio Falangeak: "Fusilatu sindugusen eta ostabe ingo be" dio euskara garbian mezuak.

Faxismoak ez du hizkuntzarik ezagutzen eta gutxien esperotako tokian egon daiteke ezkatututa. Zurrumurru bat, etorkinek jasotzen duten diru-laguntzei buruzko komentarioa, sareko txio hura... "Haiek" eta "gu" banatzeko ideia totalitaristak nagusitzen direnean agertzen da beldurra, tresna boteretsu hori. Eta orduan, poliziek pertsona susmagarri bat prebentiboki tiroz hiltzen dutenean isildu egiten gara badaezpada ere.

*¿Qué hicimos aquí con el 36?* (Zer egin genuen hemen 36arekin?) liburua aurkeztu du Balbino Garcia de Albizu historialari eta gerrako fusilatuen bilobak, Ameskoako erretagoardian izandako errepresioaz eta bertako herritarren inplikazioaz. "Galdetu beharko genuke ea zergatik ez ziren kanpotik etorri behar izan hemen ezarri genuen errepresiorako. Hemen erabaki genuen zeinek, noiz eta zenbat ordaindu behar izan zuen *afecto* ez izateagatik", dio egileak. Ez dugu kanpora begiratu behar. Zeren eta agian, etorkizun batean geure bilobek ere galdetu beharko dute hemen zer egin genuen XXI. mendeko faxismoarekin.

## EKONOMIAREN TALAIAN

## Oporretako ameskeria



Juan Mari Arregi

Uda honetan jazotako hainbat gertaerek aditzera eman dezakete kasik mundu guztiak izan ditzakeela oporrak eta egin dezakeela turismoa. Eredu turistiko honen kontrako kanpainak, jendez lepo dauden aireportu eta geltokietako irudiek, hirien traza hartu duten hondartzek... hori pentsatzera garamatzate. Eta gainera, gisa horretan beste mezu bat ere zabaldu da: krisi ekonomikoa gaitzen ari garela. Baina errealitatea egoskorra da, eta datu estatistiko ofizialek ezartatu egiten dute.

Egia da milioika lagun mugitzen dira eta gozatzan dutela oporraldiez turismoa egiten. Bai, baina biztanleriaren zati txiki bat baino ez dira, eta ia beti pertsona berak dira udako, Gabonetako edo Aste Santuko atsedendialdiak izan ditzaketenak. Askoz gehiago dira langabezia, pobrezia, gosea eta bazterkeria soziala sufritzen dutenak. Agintean dagoen sistema kapitalistak sorturiko desoreken ondorioa da. Europar Batasuneko hiru herritarretik batek, %32,9ak, ez zuten aukerarik izan 2016an astebeteko oporraldia ere hartzeko, are gutxiago bera bizi den tokitik kanpo, Eurostat estatistikarako bulego komunitarioaren arabera. Espainiako Estatuaren kasuan %40,3ak eta Frantziakoaren %23,4ak. Populazio horren artean miseriazko nominak dituzten pentsionistak, emakume langabetuak, gurasoen etxean bizi diren bikotekideak, langile prekarioak eta immigranteak daude.

Zenbaki handietako ekonomia, enpresa handi eta multinazionalena hobetzen ari ei da, Burtsaren mundu birtualaren gisan. Enplegu prekarioaren eta izoztutako pentsioen bizkar, haatik. Azken batean, egungo sistema kapitalistak sortu duen desoreka estrukturalaren beste ondorio bat da hau. Oporraldi eta turismoaren kontua ameskeria baino ez da. Krisiak jarraitzen du betikoak zigortzen.